

PRISJÄMFÖRELSE INOM LIVSMEDELSDETALJHANDELN 2006

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLAND

**Ytterligare exemplar av denna undersökning kan beställas hos
Förvaltningsavdelningen, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 0611-349149**

Dnr 307-6206-06

Foto omslag: Barbro Nyberg

Innehållsförteckning	3(23)
1. Sammanfattning	4
2. En konkurrensfråga	7
2.1 Bakgrund och syfte	7
3. Undersökningens genomförande	8
3.1 Prisjämförelsen	8
3.2 Matkorgen	8
3.3 Service	9
3.4 Utbud av ekologiska varor	9
3.5 Transportkostnader	9
4. Butikstyp	9
5 Resultatet	10
5.1 Prisjämförelsen	10
5.2 Service i butikerna	11
5.3 Utbud av ekologiska varor	11
5.4 Hur kan resultatet användas	11
Bilaga 1:1 Resultatet av undersökningen i Härnösand kommun	13
Bilaga 1:2 Resultatet av undersökningen i Kramfors kommun	14
Bilaga 1:3 Resultatet av undersökningen i Sollefteå kommun	15
Bilaga 1:4 Resultatet av undersökningen i Sundsvall kommun	16
Bilaga 1:5 Resultatet av undersökningen i Timrå kommun	17
Bilaga 1:6 Resultatet av undersökningen i Ånge kommun	18
Bilaga 1:7 Resultatet av undersökningen i Örnsköldsvik kommun	19
Bilaga 2 Matsedel för familjen vecka 1 och 2	20
Bilaga 3 Information till butikerna	22
Bilaga 4 Undersökningsblankett angående butikens service	23

1. Sammanfattning

Länsstyrelsen är regional myndighet för konkurrensfrågor. Länsstyrelsen skall i länet verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Konkurrens stimulerar till bättre användning av samhällets resurser och stärker det svenska näringslivets förmåga att långsiktigt hävda sig på internationella marknader. En ökad konkurrens är till fördel för konsumenterna genom att priserna pressas och utbudet breddas.

Under en längre tid har debatten om den svenska prisnivån i jämförelse med andra länder förts och ett flertal undersökningar tyder på att Sverige har betydligt högre livsmedelspriser än övriga Europa. Olika studier och tidningsartiklar pekar på bristande konkurrens inom dagligvaruhandeln som en orsak till de stora prisskillnaderna. En ökad konkurrens leder i allmänhet till lägre priser och större sortiment.

Länsstyrelsen har nu för andra året låtit genomföra en prisjämförelse inom livsmedelsdetalhandeln; en undersökning av butikernas matpriser, deras service och utbud av ekologiska livsmedel. Undersökningen är en uppföljning av tidigare undersökningar som genomförts av Konsumentverket 2003 och av Länsstyrelsen 2005. Konsumentverket har stått för metoden och tillhandahållit undersökningsmaterial och dataprogram för bearbetning av prisjämförelsen.

Prisjämförelsen i butiken bygger på en matkorg som avspeglar valet hos en konsument som gör rationella val i den meningen att hon för vissa varor väger jämförpriset mot uppgifter om produktens innehåll med hjälp av ingredienser i förpackningen och för andra varor utgår från vissa varumärken. I undersökningen jämförs korgar med det billigaste alternativet av butikens varor inom bestämda förpackningsstorlekar och för vissa varor har kriterier för kvalitet bestämts. Undersökningen visar alltså att en konsument kan spara pengar genom att jämföra olika varor och jämföra priset i och mellan butiker. Priset får sedan sättas i relation till utbudet och kvalitet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Länsstyrelsen har under maj månad med anlitan av personal från Samhall AB genomfört prisundersökningar i samtliga kommuner i länet. Undersökningen omfattar sammanlagt 40 butiker. Modellen för prisundersökningen utgår ifrån en 2 veckors matsedel med vanlig näringsriktig mat, exklusive luncher. Matsedeln har sammanställts för ett hushåll, en barnfamilj (man, kvinna och två barn 5 och 7 år). Matkorgen består av 133 varor, från de flesta varugrupper. Inför mätningen har kriterier för förpackningsstorlekar och för vissa varor kvalitet bestämts. Kvalitetskriterierna har satts med utgångspunkt i att varorna skall fylla samma funktion i matsedeln och vara av rimligt jämförbar kvalitet. För en del produkter har märke och leverantör valts.

Tidigare studier som genomförs av Konkurrensverket visar att mellan åren 1994 och 2000 ökade matpriserna med 5 procent i Västernorrlands län. Undersökningen som genomfördes 2005 visade att matpriserna sjunkit i Sundsvalls kommun och att den största prisskillnaden mellan den dyraste och billigaste affären fanns där. I Härnösands, Sollefteå och Timrå kommun var matpriserna i stort sett oförändrad mellan åren 2003 och 2005.

Syftet med undersökningen är att se om konkurrensen i länet förändras och om etableringen av lågprisbutiker påverkar prisbilden. Undersökningen kommer att visa vad matkorgen kostar i olika butiker under maj månad år 2006 som sedan måste sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Undersökningen har nu utökats till att omfatta länets samtliga sju kommuner. I år har även Kramfors, Örnsköldsvik och Ånge kommuner tagits med i undersökningen. Eftersom dessa butiker inte undersöktes föregående år så kan ingen jämförelse mellan åren göras.

Undersökningen som nu genomförts visar att många butiker satsar på ett stort sortiment av butikskedjornas egna lågprismärken.

I Härnösands kommun har matpriserna sjunkit i samtliga butiker. Det är i likhet med föregående år fyra butiker som kan erbjuda en barnfamilj "vår matkorg" under eller kring 1 700 kronor. Den billigaste matkorgen innehåller 70 varor av butikens egna lågprismärken.

I Kramfors kommun finns det en butik som kan erbjuda "vår matkorg" under 1 700 kronor. Den matkorgen innehåller 71 varor av butikens egna lågprismärken.

I Sollefteå kommun har matpriserna sjunkit något men är i stort sett oförändrade. Vid föregående undersökning fanns det en butik som kunde erbjuda "vår matkorg" till ett pris som understeg 1 700 kronor i år fanns det två. Den billigaste matkorgen innehåller 66 varor av butikens egna lågprismärken.

I Sundsvalls kommun kan "vår matkorg" inhandlas för under eller kring 1 700 kronor i sex av nio affärer. I den butik som har den billigaste matkorgen i vår undersökning har matkorgen blivit 388 kronor billigare jämfört med föregående år. Skillnaden mellan den dyraste och billigaste affären var 61 procent. Den billigaste matkorgen innehåller 64 varor av butikens egna lågprismärken och den dyraste 40 varor.

I Timrå kommun har matpriserna sjunkit. Det är nu tre affärer som kan erbjuda en barnfamilj "vår matkorg" under 1 700 kronor. Vid förra undersökningen kostade den billigaste matkorgen drygt 1 700 kronor. Den matkorg som var billigast innehåller 63 varor av butikens egna lågprismärken.

I Ånge kommun har två butiker undersökts. I en av butikerna kunde "vår matkorg" inhandlas för under 1 700 kronor. Den matkorgen innehåller 63 varor av butikens egna lågprismärken.

Örnsköldsviks kommun har inte undersökts tidigare men en barnfamilj kan där köpa in vår matkorg under 1 700 kronor i fem affärer av sju. Skillnaden mellan den billigaste och den dyraste affären var 30 procent. Den billigaste matkorgen innehåller 55 varor av butikens egna lågprismärken.

Länsstyrelsen har undersökt utbudet av KRAV-märkta livsmedel i butikerna och konstaterat att tillgången på KRAV-märkta livsmedel ökar i samtliga kommuner. Inom varje kommun finns det flera butiker som satsar på många KRAV-märkta produkter.

Länsstyrelsen har också undersökt den service som butikerna erbjuder. Det är butikens service när det gäller manuell betjäning av varor som bland annat chark, hemkörning av varor, tillgänglighet som handikappanpassning och öppettider samt prisinformation som gett servicepoäng mellan 1 och 12. Det är bland annat förekomst av manuell betjäning som gett höga servicepoäng till en del butiker. Sammanlagt finns det åtta butiker i de fyra kommunerna som erbjuder någon form av manuell betjäning av varor som chark och ost, en i Härnösand, två i Kramfors, tre i Sollefteå, fyra i Sundsvall, en i Timrå, två i Ånge och fyra i Örnsköldsvik. Av de butiker som erbjuder hemkörning av varor i olika omfattning fanns två butiker i Härnösand, en i Kramfors, två i Sollefteå och två i Sundsvall.

En erfarenhet som länsstyrelsen har gjort vid undersökningen är att det är inte nödvändigt att byta butik för att minska sina matkostnader. En prismedveten kund kan tjäna pengar genom att jämföra olika produkters jämförpriser. I samtliga butikskedjor finns egna varor som nästan uteslutande är billigast och sedan är det upp till varje konsument att sätta priset i relation till varans kvalitet. Men det är inte enbart priset för varorna som avgör var man handlar. När priset på varukorgen sätts i relation till vad konsumenten får för pengarna är det lägsta priset inte alltid det mest prisvärda. Även vilken servicenivå som butiken erbjuder och förekomst av ekologiska livsmedel kan påverka valet liksom utbudet av varor. Resultatet visar att valet av varor har betydelse för vilken affär som har den billigaste matkorgen. I undersökningen har inga medlemsförmåner eller rabatter räknats med.

Inom varje kommun har matkorgarna sammanställts utifrån de produkter som kunnat återfinnas i samtliga butiker i kommunen. Om exempelvis färsk kyckling, som är ett av matkorgens livsmedel, saknas i en butik har denna produkt plockats bort i samtliga butiker i en kommun. Matkorgarna kan därför jämföras inom respektive kommun. Eftersom matkorgen i de olika kommunerna därför har olika innehåll kan matkorgarna inte jämföras mellan kommunerna (bilaga 1, 1-7).

Prisjämförelsen som genomförts av länsstyrelsen i butikerna bygger på en matkorg om 133 artiklar. Många butiker har ett mycket stort sortiment av varor, vissa i genomsnitt 10 000 artiklar, vilket gör att prisjämförelsen ger en prisbild för stunden på en matkorg men visar inte butikernas prisnivå i sin helhet. Det är den enskilde konsumenten som får avgöra vilken butik som har är den mest prisvärda utifrån den enskildes önskemål.

Vid undersökningen som genomfördes under år 2005 hade matpriserna sjunkit jämfört med år 2003 i Sundsvalls, Timrå och Härnösands kommun vilket talade för att konkurrensen fungerar. Det var då osäker om detta kunde knytas till etableringen av lågprisbutikerna.

I årets undersökning har priserna sjunkit ytterligare i Härnösands, Sundsvalls och Timrå kommuner. I Sollefteå kommun har matpriserna sjunkit något men är i stort sett oförändrade. När det gäller Kramfors, Ånge och Örnsköldsviks kommuner så kan ingen jämförelse göras eftersom ingen undersökning genomförts där under tidigare år. Att matpriserna nu sjunker för andra året i rad tyder på att konkurrensen förbättrats i flera kommuner och att många butiker satsar på butikskedjornas egna lågprismärken och kan därigenom erbjuda konsumenterna "vår matkorg" till ett lågt pris.

Av undersökningen kan man dra slutsatsen att konkurrensen fungerar och att butikerna priskonkurrerar, åtminstone när det gäller lågprismärkena. Av utredningen kan man också utläsa att de butiker som har låga priser har en hög andel av egna lågprisprodukter i varukorgen. Detta förstärker slutsatsen att det inte är möjligt att av undersökningen dra några slutsatser om butikernas allmänna prisnivå. Länsstyrelsen lägger heller inga värderingar i huruvida butikernas egna lågprismärken håller jämförbar kvalitet med butikernas övriga sortiment.

2. En konkurrensfråga

2.1 Bakgrund och syfte

Länsstyrelsen är en regional myndighet för konkurrensfrågor. Länsstyrelsen skall i länet verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Konkurrens stimulerar till bättre användning av samhällets resurser och stärker det svenska näringslivets förmåga att långsiktigt hävda sig på internationella marknader. En ökad konkurrens är till fördel för konsumenterna genom att priserna pressas och utbudet breddas.

Under en längre tid har debatten om den svenska prisnivån i jämförelse med andra länder förts och ett flertal undersökningar tyder på att Sverige har betydligt högre livsmedelspriser än övriga Europa. Olika studier och tidningsartiklar pekar på bristande konkurrens inom dagligvaruhandeln som en orsak till de stora prisskillnaderna. Konkurrensverket lade i oktober 2000 fram en rapport som syftade till att fastställa hur stor del av prisskillnaden mellan Sverige och övriga länder i EU som beror på bristande konkurrens. I rapporten användes sex förklaringsfaktorer. BNP/capita, skatter, befolkningstäthet, växelkursförändringar, privat konsumtion samt arbetskraftskostnader. Resterande beror enligt rapporten på bristande konkurrens.

En ökad konkurrens leder i allmänhet till lägre priser och större sortiment. Av rapporten "Kan kommunerna pressa matpriserna" som Konkurrensverket tagit fram, framgår att sambandet mellan lågprisbutikernas marknadsandelar och prisnivån varierar, men i stort sett tenderar den relativa prisnivån att sjunka då lågprisbutikerna breder ut sig. I Västernorrlands län har sambanden varit det omvända. Den relativa prisnivån stiger nästan varje år samtidigt som andelen lågprisbutiker ökar. Mellan åren 1994 och 2000 ökade andelen lågprisbutiker i Västernorrlands län med ca 12 procent medan priserna ökade med 5 procent.

Konsumentverket genomförde under 2003 studier inom området. Enligt denna rapport är prisskillnaden stor och regionalt inom Västernorrlands län fanns 2003 prisskillnader i storleksordningen 40 procent mellan billigaste och den dyraste butiken i en av kommunerna. I den undersökning som genomfördes nu är prisskillnaden som störst 61 procent i Sundsvall.

För konsumenterna utgör inköp av mat en av de tyngsta posterna i hushållsbudgeten och priset utgör en faktor som är viktig för konsumenten. Men priset måste sättas i relation till vad konsumenten får för pengarna och det lägsta priset är inte alltid det mest prisvärda. Det finns fler faktorer som påverkar vart man handlar. Det är bland annat utbudet av butiker, vilken servicenivå som butiken erbjuder och förekomst av ekologiska livsmedel.

Länsstyrelsen genomförde under 2005 en prisundersökning i fyra kommuner. Det senaste året har nya livsmedelsbutiker etablerat sig inom länet, framförallt i Örnsköldsviks kommun och Länsstyrelsen har nu utökat undersökningen till att omfatta samtliga kommuner i länet.

Syftet med undersökningen är att se om konkurrens i länet ökar och om etableringen av lågprisbutiker förändrar prisbilden. Undersökningen kommer att visa vad matkorgen kostar i olika butiker under maj månad som sedan måste sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

3. Undersökningens genomförande

3.1. Prisjämförelsen

Länsstyrelsens prisjämförelse inom livsmedelsdetalhandeln är en undersökning av matpriser, service och utbud av ekologiska livsmedel. Undersökningen genomfördes även 2005. Konsumentverket har utarbetat metoden och har också tillhandahållit undersökningsmaterial och dataprogram för bearbetning av prisjämförelsen.

Prisjämförelserna i butiken bygger på en matkorg som avspeglar valet hos en konsument som gör rationella val i den meningen att han eller hon för vissa varor väger jämförpriset mot uppgifter om produktens innehåll med hjälp av ingredienser på förpackningen och för andra varor utgår från vissa varumärken. I undersökningen jämförs korgar med det billigaste alternativet av butikens varor inom bestämda kriterier för kvalitet och förpackningsstorlek. Undersökningen visar alltså att en konsument kan spara pengar genom att jämföra priser mellan butiker. Priset får sedan sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Länsstyrelsen har under maj månad - med anlitan av personal ifrån Samhall AB - genomfört prisundersökningar i alla kommuner. Undersökningen omfattar sammanlagt 40 butiker. Modellen för prisundersökningen utgår ifrån en 2 veckors matsedel med vanlig näringsriktig mat exklusive luncher. Matsedeln har sammanställts för ett hushåll, en barnfamilj (man, kvinna och två barn 5 och 7 år). **bilaga 2**. Sammanlagt har 133 varor, från de flesta varugrupper undersökts. Inför mätningen har förpackningsstorlekar och för vissa varor kvalitet bestämts. Kvalitetskriterierna har satts med utgångspunkt i att varorna skall fylla samma funktion i matsedeln och vara av rimligt jämförbar kvalitet. För en del produkter har märke och leverantör valts.

Av de varor som bedöms likvärdiga väljs den billigaste d v s det lägsta jämförpriset för den förpackningsstorlek som valts. Extrapriser och rabatter som finns tillgängliga för alla kunder i butiken har beaktats.

När den praktiska undersökningen genomfördes i butiken erbjöds butiken att närvara med en representant. Efter att undersökningen genomförts i butiken har länsstyrelsen anlitat en konsult för att kvalitetsgranska materialet varefter undersökningsmaterialet skickades till den ansvarige i butiken för möjlighet att lämna synpunkter. Föreståndarna i butikerna har också före undersökningen och i samband med undersökningen fått information om prisundersökningen (**bilaga 3**).

3.2. Matkorgen

Matkorgens innehåll har tagits fram av Konsumentverket. Matkorgen innehåller livsmedel som är från en 2 veckors matsedel med vanlig näringsriktig mat exklusive lunch måndag - fredag. Matsedeln har sammanställts för ett hushåll, en barnfamilj (man, kvinna och två barn 5 och 7 år). De flesta måltiderna består av relativt lättlagade maträtter, hel- och halvfabrikat ingår. Utifrån matsedeln har sedan en inköpslista tagits fram vilken omfattar 133 varor. (**bilaga 2**).

3.3 Service

Länsstyrelsen har undersökt vilken service som butikerna erbjuder utifrån vissa kriterier. Det är butikens service när det gäller manuell betjäning av varor som bland annat chark, hemkörning av varor, tillgänglighet som handikappanpassning och öppettider samt prisinformation som gett servicepoäng mellan 1 och 12. Det finns också annan service som kan vara viktig för konsumenterna som t ex färdiglagad mat och catering men som inte ingår i vår undersökning.

3.4. Utbud av ekologiska varor

I undersökningen ingår också undersökning av förekomsten av utvalda ekologiska varor. Det är 21 av de vanligaste livsmedlen som efterfrågats exempelvis grönsaker, frukt, bröd, mejerivaror, kött, spannmål och kryddor. Många butiker har ett ännu större sortiment av ekologiska varor men det framgår inte av resultatet av vår undersökning.

3.5. Transportkostnader

En annan faktor som påverkar valet av butik är kostnaden för att transportera sig till olika butiker.

För en medelbil i Västernorrlands län kan man uppskatta att den totala kostnaden per mil är 29 kronor och den rörliga delen av kostnaden är 18 kronor. Beräkningen bygger på Konsumentverkets Bilkalkyl juni 2006. För den som för egen del vill undersöka vilka transportkostnader den egna bilen har kan besöka Konsumentverkets hemsida www.konsumentverket.se och göra en egen bilkalkyl.

Total kostnad avser alla kostnader som är knutna till bilägandet. I denna post ingår skatt, besiktning, försäkring, bränsle, reparationer, service, tvätt, rostskydd, tillbehör, däck, kapitalkostnad och värdeminskning.

Rörlig kostnad är intressant om man vill få en uppfattning om merkostnaden när man redan har en bil. Till rörliga kostnader räknas bränsle, reparationer, service, tvätt, rostskydd, däck och den delen av värdeminskningen som beror på körsträckan (antas vara 1/3 av total värdeminskning).

Vår bilkalkyl bygger på en medelbil som definieras så här:

- Tjänstevikt: 1 530 kg
- Bränsle: bensin
- Innehavstid: 6 år
- Årlig körsträcka: 1 500 mil

Försäkringen för fordonet avser helförsäkring där fordonsägaren är en man i medelåldern i Västernorrlands län.

4. Butikstyp

I redovisningen av matkorgens pris anges också vilken butikstyp de olika butikerna tillhör. Av Konsumentverkets nedanstående definition av butikstyper kan man utläsa antalet artiklar som i genomsnitt finns i respektive butik. Prisjämförelsen som genomförts av länsstyrelsen i butikerna bygger på en matkorg om 133 artiklar vilket gör att prisjämförelsen ger en prisbild för stunden på en matkorg men visar inte butikernas prisnivå i sin helhet.

Butikstyper		
Beskrivningarna är generella och enskilda butiker kan avvika från det som i allmänhet kännetecknar butikstypen. Inom de olika butikstyperna kan såväl lågprisbutiker finnas med varierande avvikelser i fråga om sortiment, betjäningsgrad och lokaler/inredning		
Stormarknad/Storbutik	Supermarket/Allvisbutik	Närbutiker
Mer än 1 500 m ² säljyta Fullsortiment: alla varuområden är representerade. Har i genomsnitt ca 10 000 artiklar Trafikorienterat, externt läge Veckoslutshandel (75 % av inköpen sker torsdag-söndag)	400 – 1 500 m ² säljyta Fullsortiment: alla varuområden är representerade. Har i genomsnitt ca 6 000 artiklar Bostads- eller centrumläge Veckoslutshandel och dagliga inköp	Mindre än 400 m ² säljyta Har i genomsnitt ca 3 000 artiklar Lättillgänglig Kompletteringshandel/ dagsinköp

5. Resultatet

5.1. Prisjämförelsen

I Härnösands kommun har matpriserna sjunkit i samtliga butiker. Det är i likhet med föregående år fyra butiker som kan erbjuda en barnfamilj "vår matkorg" under eller kring 1 700 kronor. Den billigaste matkorgen innehåller 70 varor av butikens egna lågprismärken.

I Kramfors kommun finns det en butik som kan erbjuda "vår matkorg" under 1 700 kronor. Den matkorgen innehåller 71 varor av butikens egna lågprismärken.

I Sollefteå kommun har matpriserna sjunkit något men är i stort sett oförändrade. Vid föregående undersökning fanns det en butik som kunde erbjuda "vår matkorg" till ett pris som understeg 1 700 kronor i år fanns det två. Den billigaste matkorgen innehåller 66 varor av butikens egna lågprismärken.

I Sundsvalls kommun kan "vår matkorg" inhandlas för under eller kring 1 700 kronor i sex av nio affärer. I den butik som har den billigaste matkorgen i vår undersökning har matkorgen blivit 388 kronor billigare jämfört med föregående år. Skillnaden mellan den dyraste och billigaste affären var 61 procent. Den billigaste matkorgen innehåller 64 varor av butikens egna lågprismärken och den dyraste 40 varor.

I Timrå kommun har matpriserna sjunkit. Det är nu tre affärer som kan erbjuda en barnfamilj "vår matkorg" under 1 700 kronor. Vid förra undersökningen kostade den billigaste matkorgen drygt 1 700 kronor. Den matkorg som var billigast innehåller 63 varor av butikens egna lågprismärken.

I Ånge kommun har två butiker undersökts. I en av butikerna kunde "vår matkorg" inhandlas för under 1 700 kronor. Den matkorgen innehåller 63 varor av butikens egna lågprismärken.

Örnsköldsviks kommun har inte undersökts tidigare men en barnfamilj kan där köpa in vår matkorg under 1 700 kronor i fem affärer av sju. Skillnaden mellan den billigaste och den dyraste affären var 30 procent. Den billigaste matkorgen innehåller 55 varor av butikens egna lågprismärken.

Inom varje kommun har matkorgarna sammanställts utifrån de produkter som kunnat återfinnas i samtliga butiker i kommunen. Om exempelvis färsk kyckling, som är ett av matkorgens livsmedel, saknas i en butik har denna produkt plockats bort i samtliga butiker i en kommun. Matkorgarna kan därför jämföras inom respektive kommun. Eftersom matkorgen i de olika kommunerna därför har olika innehåll kan matkorgarna inte jämföras mellan kommunerna.

5.2. Service i butikerna

Länsstyrelsen har undersökt vilken service som butikerna erbjuder.

Det är butikens service när det gäller manuell betjäning av varor som bland annat chark, hemkörning av varor, tillgänglighet som handikappanpassning och öppettider samt prisinformation som gett servicepoäng mellan 1 och 12. Det är bland annat förekomst av manuell betjäning som gett höga servicepoäng till en del butiker. Sammanlagt finns det 18 butiker i de fyra kommunerna som erbjuder någon form av manuell betjäning av varor som chark och ost. Ica Kvantum i Härnösands kommun, Hemköp Kramfors och ICA Hallen Bollstabruk, Kramfors kommun, ICA Trollet i Sollefteå, Konsum hallen i Långsele och ICA Träffen i Långsele i Sollefteå kommun, ICA Kvantum Bydalen, ICA Kvantum i Kvissleby, ICA Kvantum i Nacksta och ICA Esplanaden i Sundsvalls kommun, ICA Stammen i Söråker och ICA Andersson i Timrå kommun samt ICA Kvantum, ICA Centrum, ICA Gullänget och Östra Livs i Örnsköldsviks kommun. De butiker som erbjuder hemkörning av livsmedel i olika omfattning är Coop i Härnösand, Hemköp i Härnösand, ICA Rosen i Nyland, ICA Trollet i Sollefteå, Konsumhallen i Långsele, Coop i Bydalen, ICA Esplanaden i Sundsvall och ICA Andersson i Timrå kommun. Undersökningsformuläret, (**bilaga 4**).

5.3. Utbud av ekologiska varor

Länsstyrelsen har undersökt utbudet av vissa KRAV-märkta livsmedel i butikerna och konstaterat att tillgången på KRAV-märkta livsmedel ökar något i samtliga kommuner. Inom varje kommun finns det flera butiker som satsar på många KRAV-märkta produkter och av de 21 produkter som vi undersökt. De 21 produkterna vi efterfrågat är de vanligaste livsmedlen som exempelvis grönsaker, frukt, bröd, mejerivaror, kött, spannmål och kryddor.

Det är sammanlagt 21 butiker i kommunerna som har mer än 11 av de livsmedel vi frågat efter.

5.4. Hur kan resultatet användas

Länsstyrelsens syfte med undersökningen är att se om konkurrensläget i länet förändras och om etableringen av lågprisbutiker förändrar prisbilden. Undersökningen visar vad matkorgen kostar i olika butiker under maj månad, vilket sedan måste sättas i relation till utbudet av varor, service, utbud av ekologiska varor och reskostnader för att komma till en butik.

Prisjämförelsen som genomförts av länsstyrelsen i butikerna bygger på en matkorg om 133 artiklar vilket gör att prisjämförelsen ger en prisbild för stunden av matkorgen men visar inte butikernas prisnivå i sin helhet.

Om Du som livsmedelsförsäljare vill använda Dig av undersökningens resultat i Din marknadsföring vill länsstyrelsen erinra om följande: Det är tillåtet att göra jämförelser med konkurrenternas priser, men det måste framgå vilka butiker som jämförts och att jämförelsen endast gäller priset på innehållet i varukorgen vid ett enstaka tillfälle. Undersökningen

omfattar endast ett urval av varor och undersökningen ger inte underlag för påståendet att den speglar butikens allmänna prisnivå. **Vilseledande reklam är förbjuden** och både annonsören och den som utformat och förmedlat reklamen kan enligt **marknadsföringslagen** dömas att betala en marknadsstörningsavgift. Företagen kan också bli skyldiga att betala ersättning till konsumenter och konkurrenter som lidit skada av marknadsföringen.

Källförteckning

Varför är de svenska priserna höga? Konkurrensverkets rapportserie 2000:2

Kan kommunerna pressa matpriserna? Konkurrensverkets rapportserie 2001:1

Hushållens matkostnader, Konsumentverkets rapport Pm 2003:25

Länsstyrelsens prisjämförelse 2005

Konsumentverkets hemsida. www.konsumentverket.se/Bilkalkyl

Undersökningsmaterial och dataprogram som utarbetats av konsumentverket

Härnösand

Bilaga 1:1

Undersökning i sex butiker maj 2006 (2-10 maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket Älandsbro	1 326	70
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum, Härnöhallen	1 468	63
Storbutik/stormarknad	Coop Forum	1 477	43
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp	1 709	60
Närbutik	ICA Nära Norrhallen	1 840	48
Närbutik	Tempo	1 905	25
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		579	
		D.o i %:	43,7%
Antal varor som finns i alla butiker:		126	

Butik	Antal Ekologiska varor
Coop Forum	16 av 21
ICA Kvantum, Härnöhallen	12 av 21
ICA Supermarket Älandsbro	11 av 21
Hemköp	7 av 21
Tempo	5 av 21
ICA Nära Norrhallen	5 av 21

Butik	Summa servicepoäng
Coop Forum	8
Hemköp	8
ICA Kvantum Härnöhallen	8
Tempo	7
ICA Supermarket Älandsbro	5
ICA Nära Norrhallen	4

Kramfors

Bilaga1:2

Undersökning i sex butiker maj 2006 (3-19 maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Fiskja	1 492	71
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp	1 736	65
Supermarket/Allivsbutik	ICA Rosen Nyland	1 753	66
Närbutik	ICA Hallen Bollsta	1 834	56
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Extra	1 893	50
Närbutik	Konsum Bollsta	1 970	52
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		478	
		D.o i %:	32,0%
Antal varor som finns i alla butiker:		127	

Butik	Antal Ekologiska varor
Konsum Extra	17 av 21
Hemköp	15 av 21
ICA Rosen Nyland	12 av 21
ICA Kvantum Fiskja	10 av 21
Konsum Bollsta	7 av 21
ICA Hallen Bollsta	3 av 21

Butik	Summa servicepoäng
Hemköp	11
ICA Hallen Bollsta	7
ICA Rosen Nyland	6
ICA Kvantum Fiskja	5
Konsum Bollsta	5
Konsum Extra	5

Sollefteå

Bilaga 1:3

Undersökning i sex butiker maj 2006 (2-11 maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket Remsle	1 567	66
Närbutik	ICA Nära Rödsta	1 605	60
Närbutik	ICA Träffen	1 717	53
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Extra	1 800	50
Supermarket/Allivsbutik	ICA Trollet	1 813	56
Närbutik	Konsumhallen Långsele	1 827	47
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		260	
		D.o i %:	16,6%
Antal varor som finns i alla butiker:		130	

Butik	Antal Ekologiska varor
ICA Nära Rödsta	15 av 21
Konsum Extra	13 av 21
ICA Trollet	11 av 21
Konsumhallen Långsele	9 av 21
ICA Supermarket Remsle	8 av 21
ICA Träffen	6 av 21

Butik	Summa servicepoäng
Konsumhallen Långsele	12
ICA Trollet	10
ICA Träffen	9
Konsum Extra	7
ICA Nära Rödsta	6
ICA Supermarket Remsle	6

Sundsvall

Bilaga 1:4

Undersökning i nio butiker maj 2006 (3-24 maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Nacksta	1 084	64
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Kvissleby	1 396	54
Storbutik/stormarknad	Willys Birsta	1 433	56
Storbutik/stormarknad	Willys Ortviken	1 496	57
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum Bydalen	1 623	55
Supermarket/Allivsbutik	Hemköp Stenstan	1 709	58
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Extra Nacksta	1 740	50
Storbutik/stormarknad	Coop Bydalen	1 742	43
Supermarket/Allivsbutik	ICA Esplanad	1 753	40
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		669	
		D.o i %:	61,7%
Antal varor som finns i alla butiker:		125	

Butik	Antal Ekologiska varor
ICA Kvantum Nacksta	19 av 21
ICA Kvantum Kvissleby	19 av 21
ICA Kvantum Bydalen	19 av 21
Coop Bydalen	17 av 21
Hemköp Stenstan	13 av 21
Konsum Extra Nacksta	12 av 21
ICA Esplanad	11 av 21
Willys Birsta	7 av 21
Willys Ortviken	2 av 21

Butik	Summa servicepoäng
ICA Kvantum Nacksta	11
ICA Kvantum Bydalen	11
ICA Esplanad	10
ICA Kvantum Kvissleby	10
Coop Bydalen	8
Konsum Extra Nacksta	7
Hemköp Stenstan	6
Willys Ortviken	6
Willys Ortviken	6
Willys Birsta	4

Timrå

Bilaga 1:5

Undersökning i fyra butiker maj 2006 (4-17 maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Supermarket/Allivsbutik	ICA Andersson Sörberge	1 540	63
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket	1 564	58
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Extra	1 682	50
Supermarket/Allivsbutik	ICA Stammen Söråker	1 785	44
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		245	
		D.o i %:	15,9%
Antal varor som finns i alla butiker:		121	

Butik	Antal Ekologiska varor
ICA Supermarket Timrå	13 av 21
Konsum Extra	11 av 21
ICA Andersson Sörberge	2 av 21
ICA Stammen Söråker	1 av 21

Butik	Summa servicepoäng
ICA Andersson Sörberge	10
ICA Stammen Söråker	10
ICA Supermarket	7
Konsum Extra	7

Undersökning i två butiker maj 2006 (10-31 maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Supermarket/Allivsbutik	ICA Supermarket	1 675	63
Supermarket/Allivsbutik	Konsum Nord	1 814	44
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		139	
		D.o i %:	8,3%
Antal varor som finns i alla butiker:		119	

Butik	Antal Ekologiska varor
Konsum Nord	12 av 21
ICA Supermarket	10 av 21

Butik	Summa servicepoäng
ICA Supermarket	10
Konsum Nord	7

Örnsköldsvik

Bilaga 1:7

Undersökning i sju butiker maj 2006 (3-24maj)

2006

Butikstyp	Butik	Barnfamilj (två vuxna och två barn, fem och sju år)	Antal artiklar som består av butikens lågprisvaror
Storbutik/stormarknad	Willys	1 443	55
Supermarket/Allivsbutik	ICA Centrum	1 565	39
Storbutik/stormarknad	ICA Kvantum	1 594	64
Storbutik/stormarknad	Coop Forum	1 595	30
Supermarket/Allivsbutik	Stora Hemköp	1 625	50
Supermarket/Allivsbutik	ICA Östra Livs	1 811	32
Supermarket/Allivsbutik	ICA Gullänget	1 886	24
Skillnad mellan billigaste och dyraste butik i kronor:		443	
		D.o i %:	30,7%
Antal varor som finns i alla butiker:		123	

Butik	Antal Ekologiska varor
Coop Forum	17 av 21
Stora Hemköp	11 av 21
Willys	4 av 21
ICA Gullänget	4 av 21
ICA Centrum	3 av 21
ICA Östra Livs	3 av 21
ICA Kvantum	2 av 21

Butik	Summa servicepoäng
ICA Centrum	11
ICA Kvantum	11
ICA Gullänget	11
ICA Östra Livs	10
Coop Forum	7
Stora Hemköp	7
Willys	7

Matsedlar

Bilaga 2(v1)

Matsedel för familjen

Vecka 1

Frukost

Havregrynsgröt med äppelmos
Leverpastej/ostsmörgås
Apelsinjuice/te

Mellanmål, vardagar

Kaffe (vuxna) lättmjölk (barn)
Ostsmörgås, skorpa
Banan/apelsin

Mellanmål, lördag och söndag

Barn: Smörgås med mjukost
Vetebröd, godis/popcorn
Chokladdryck
Vuxna: Smörgås med mjukost
Apelsin, vetebröd, potatischips

Lunch

Måltidsdryck: lättmjölk, mellanmjölk,
mineralvatten, äppeljuice

Måndag

Tisdag

Onsdag

Torsdag

Fredag

Lördag

Kassler med potatissallad,
Minimajs, grönsallad, bröd

Söndag

Bakad potatis med Crème
Fraiche/kaviarröra, grönsallad
bröd

Middag

Måltidsdryck: lättöl, folköl, lättmjölk,
coladryck, läskedryck (kaffe efter maten)

Blodpudding med vitkål och lingonsylt
Bröd, apelsin

Spagetti med köttfärsås
Tomat och löksallad, dressing, bröd

Korvgryta med potatis
Broccoli, majs, bröd

Köttbullar med potatis och brunsås
Broccoli, bröd

Fläskkotlett med klyftpotatis
Grillad tomat, grönsaksblandning, gelé
Fruktsallad

Rotfruktsgryta med gräddfil och persilja
Bröd, varm banan med choklad, grädde

Stekt kyckling med pilaffris, brysselkål
Hallon/blåbär, glass

Matsedel för familjen**Vecka 2****Frukost**

Lättyoghurt, musli, torkad frukt
Smörgås med kaviar, messmör
Apelsinjuice/te

Mellanmål, vardagar

Kaffe (vuxna) lättmjölk (barn)
Ostsmörgås med tomat
Äpple, kex/pepparkakor

Mellanmål, lördag och söndag

Barn: Tunnbrödssmörgås med smältost och skinka, äpple, rån, popcorn/godis
Apelsinjuice
Vuxna: Tunnbrödssmörgås med smältost och skinka, apelsin, sockerkaka, jordnötter

Lunch

Måltidsdryck: lättmjölk, mellanmjölk,
mineralvatten, äppeljuice

Middag

Måltidsdryck: lättöl, folköl, lättmjölk,
coladryck, läskedryck (kaffe efter maten)

Måndag

Spagetti med svampsås
rivna morötter, banan

Tisdag

Wokade grönsaker med ris
bröd

Onsdag

Stekt laxfilé, gräddfilssås med gurka, ärtor,
potatis

Torsdag

Biff stroganoff med ris
Isbergssallad, gurka
bröd, äpple

Fredag

Pizza, vitkålssallad, dressing
Glass, strössel

lördag

Risfylld paprika,
grönsallad, bröd

Kassler med fransk potatisgratäng,
brysselkål
Blåbärssoppa, mjölk, mandelbiskvier

Söndag

Hamburgare med bröd
Isbergssallad, dressing

Rödspätta med räksås, pressad potatis
Grönsallad
Hallon/blåbärspaj med vaniljvisp

Bilaga 3

PRISJÄMFÖRELSE INOM LIVSMEDELSBRANSCHEN

LÄNSSTYRELSEN är en regional myndighet för konkurrensfrågor. Länsstyrelsen skall i länet verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna

Prisjämförelse inom livsmedelsbranschen är en undersökning av pris och viss miljöinformation. Det är Konsumentverket som har tagit fram metoden. Undersökningen genomförs och presenteras av länsstyrelsen.

Matkostnader

Undersökningen visar vad det kostar ett hushåll att köpa mat till en **tvåveckors näringsriktig matsedel** (luncher ingår inte) i de butiker som vi granskar. Vi undersöker cirka 150 varor från de flesta varugrupper. Hushållet som undersöks är en barnfamilj (kvinna, man, 2 barn, 5 respektive 7 år).

Inför mätningen i butikerna har Konsumentverket granskat utbudet och satt upp kriterier för förpackningsstorlekar och kvalitet. Det kan t ex handla om viss mängd bär i sylt eller ett visst kött- innehåll i köttfärsås. Kvalitetskriterierna har satts med utgångspunkt i att varorna skall fylla samma funktion i matsedeln och vara av rimligt jämförbar kvalitet. För en del produkter har vi begränsat oss till ett märke/leverantör.

Av de varor vi bedömer som likvärdiga väljer vi den billigaste, d v s det lägsta jämförpriset för den förpackningsstorlek vi mäter. Vi mäter det faktiska priset, vilket innebär att vi även tar med extraprisvaror och rabatter om de finns i direkt anslutning till varan. De förpackningsstorlekar som valts utgår från hushållens förbrukning och från att de har normala förvaringsmöjligheter.

Olika butikstyper

När vi presenterar resultaten av undersökningen för varje butik informerar vi om vilken butikstyp butiken tillhör och vad som i allmänhet kännetecknar dessa butiker (storbutik/stormarknad, supermarket/allivs och närbutiker). Indelningen har tagits fram av konsumentverket i samarbete med företrädare för handeln.

Service

Några servicefaktorer noteras i butiken som manuella diskar, tillgänglighet, öppettider och prisinformation. Dessa faktorer ingår i presentationen av resultatet.

Kravmärkta varor

Vi undersöker förekomst av ett 20-tal ekologiska livsmedel.

Inköpsresor

Den som vill jämföra kostnader måste också ta hänsyn till kostnaden för att åka bil till en affär. Konsumentverket har tagit fram beräkningar som bygger på en bilkalkyl.

Observera att undersökningen ger information om kostnaden för vår matkorg i respektive butik, men inte om butikens totala prisnivå.

Resultatet presenteras så snart som möjligt efter undersökningen. Då jämförs kostnaden för de varor vi mäter mellan de butiker som ingår i undersökningen. Endast de varor som finns i alla butiker ingår i jämförelsen.

HUR FÅR RESULTATEN ANVÄNDAS AV BUTIKERNA?

Det är tillåtet att göra jämförelser med konkurrenternas priser, men det måste framgå vilka butiker som jämförts och att jämförelsen gäller priset på vår varukorg vid ett enstaka tillfälle. Reklamen får inte ge intryck av att undersökningen speglar butikens allmänna prisnivå. Vilseledande reklam är förbjuden och både annonsören och den som utformat och förmedlat reklamen kan enligt **marknadsföringslagen** dömas att betala en marknadsstörmingsavgift. Företagen kan också bli skyldiga att betala ersättning till konsumenter och konkurrenter som lidit skada av marknadsföreningen.

Ytterligare information lämnas av länsstyrelsen.

Barbro Nyberg, 0611-34 91 49
Nina Hedberg, 0611-34 90 33
Gunnar Granholm, 070-671 58 74

Bilaga 4 23

Butikens service

Mätdatum:

Butik:

Diskar med manuell betjäning:

- Kött
- Chark
- Fisk
- Ost

Tillgänglighet:

- Automatisk dörröppning
- Stegfri entré
- Handikappanpassad utgångskassa
- Hemsändning
- Butiken har öppet vardagar efter kl 20.00
- Butiken har öppet söndagar efter kl 18.00

Prisinformation:

- Prisfrågeterminalen har en central och lättillgänglig placering i butiken
- Minst en särskild kundvåg som kontrolleras och fungerar väl finns i butiken

